

Krönika

Kulturhuvudstaden är inte Utopia. Men vem vill bo där? frågar sig Lars Fimmerstad.

Russin till Rinkeby?

I dag gnuggar man händerna på Kulturhuvudstadsårets kansli! En Temoundersökning som DN låtit göra visar att inte mindre än varannan Stockholmare "i hög grad eller i viss mån" intresserat sig för evenemangen. Inte mindre än var fjärde stockholmare har tagit del av fler kulturaktiviteter i år än under vanliga år! Och ännu är året inte slut!

Men på DN kultur, där resultatet redovisats, är flaskan inte halvfull utan halvtom. Bara hälften av stockholmarna har tagit del av utbudet, och bara 25 procent har ökat sin kulturkonsumtion. Som man kan vänta sig har den funnit att lågutbildade i förorter har tagit minst del av utbudet.

Programdirektören Beate Sydhoff ställs vid garageväggen med maskingevären riktade mot sig. "Innerstaden knep pengarna" heter det. "Gick det verkligen inte att fördela pengarna lite jämnare?" Sydhoff stammar om att det inte finns så många passande lokaler i förorterna.

I utopins värld ska ett kulturella evenemang med kommunala bidrag nå 100 procent av befolkningen. Alla invånare i alla kommunalar ska intressera sig för dessa evenemang. Och om målet inte uppnåtts, måste verkligheten förkastas.

Resurser som fördelas för evenemang som berör invånarna inom ett visst område allokteras dit, där vägnarna möts. Lång (människlighetens historiska tid) erfarenhet visar att det är praktiskt att förlägga viktiga aktiviteter i centrum. Det ger optimalt små restider för de flesta i området. Den underförstådda meningen med larmet är att stora kommunalstödta tillställningar ska spridas över stadens yta. Rinkebyborna ska åka till Skårholmen och vice versa. Stockholm är en hanterlig liten storstad. Det finns knappast någon

punkt varifrån invånarna inte kan ta sig till centrum inom en halvtimme. Invånarna utanför centrum, ja invånare från hela världen, beger sig dessutom gärna till centrum. De som lärmar på DN tycks mena att det sätt som verkliga städer fungerar på bör ersättas av en ny, utopisk struktur där institutioner och evenemang är jämnt utspridda över ytan. Visserligen får alla i då sammantaget längre resväg. Men de kan ju nöja sig med att besöka institutioner i närheten av den egna bostaden.

Om man har hjärtat till vänster kan man tycka att något vunnits: Ingen skulle få närmare till många institutioner än någon annan. Visserligen skulle alla få det sämre – men det spelar ingen roll för vänsterhjärtat, somliga får det i alla fall inte bättre.

DN kultur tror säkert det är geografiska skäl som gör att innerstadsbor besöker kulturhuvudstadens egenemang i större utsträckning än förortsbor. Stockholm besöks av många människor, inte bara från ytterområdena utan från hela landet, ja, hela världen. Och det betyder säkert även DN, besöksnäringen är stadens viktigaste arbetsgivare. Utan den skulle det inte bli mycket kultur att skriva om.

Är kulturhuvudstadsåret bara till för stockholmare? Nej, men så blev det om alla tillresta skulle kуска runt i hela kommunen för att ta del av evenemangen. Och vilka besöksiffror det skulle ge! Staden med geografiskt jämn fördelning av alla resurser finns inte. Vem skulle vilja bo i den? Eller besöka den?

DN:s kritik är ett exempel på en jämlikhetsfilosofi som flippat ut och blivit religion. Visst ska vi bry oss om lågutbildade som inte bor i innerstan! Vi ska fortsätta att göra kulturen geografiskt tillgänglig för så många av dem som möjligt. Därför finns det huvudstäder – 1998 och alla andra år.

22 oktober 1998
LARS FIMMERSTAD

Den som har, han ska få mer

Teaterproducenten Richard P Matthews har stött på en vedervärdig såpopera under inspelning i Malmö.

Kultur får ofta stå för konsten, det skrivna ordet och forskningen. Emellertid utgör sederna kärnan av varje kultur. Så vad händer runt om i världen och här i Sverige när sederna och sedligheten förpassas från det kulturella tänkandet?

Sederna styr beteendet och utgången i varje kultur, de är av yttersta betydelse. De accepteras utan invändningar och förkroppsligar samhällets grundläggande moral. Det är vad ordboken säger. Vi mäter sedligheten utifrån de enskilda människornas integritet, och integriteten består av den heder och den ärlighet med vilka vi bygger civilisationen. Utan integritet är individen en psykopat och om hela sociala grupper saknar integritet skapas en psykopatisk kultur. Detta faktum är inte öppet för politisk debatt eller vetenskaplig analys. En kultur har antingen fundamentala-moraliska värden eller också inte. Det är antingen svart eller vitt. Gråzoner existerar inte när det gäller kulturell integritet. Om vi finner sederna självklara kan vi inte acceptera godtycklighet, "de är väl inte helt dåliga, på nåt vis är de väl bra".

Psykopatiska kulturer

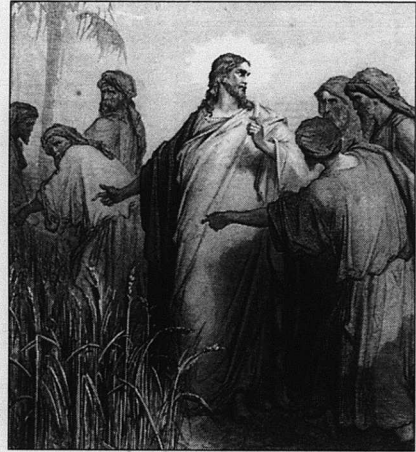
Det är inte svårt att peka ut kulturer som förefaller vara psykopatiska. De opererar utan några som helst moraliska värden. Dessutom är det inte svårt att hitta vissa amoraliska grupper inom varje kultur. Olyckligtvis skapar sådana en kulturell kris av monumentala proportioner i respektive samhälle. De senaste händelserna kring USA:s president Bill Clinton är bara toppen på ett isberg, det återspeglar ett globalt problem. Dessvärre åter sig samma mentalitet in i den svenska kulturen.

När jag i år övervägde att flytta över min verksamhet till Sverige, läste jag i broschyren *Sverige dess folk och kultur* följande:

Den svenska kulturen är grundad på höga moraliska principer. Svenskarna är stolta över sin ärlighet och pålitlighet. En person kan tappa sin plånbok, innehållande kreditkort och en stor summa kontanter för att nästa dag hämta den på polisstationen med innehållet orört.

I augustinumret av National Geographic 1993 gav Don Belt, biträdande redaktör, en liknande bild av Sverige efter andra världskriget.

Sverige hade på många sätt blivit föremål för världens avund – en industristat byggd på humanitära principer, förnuftig och säker, som hade finslipad den svenska modellen av välfärdskapitalism till att uppnå det välstånd och den sociala

Vem ska varda givet? Lukasevangeliet 8:16 handlar om pengar, vilket är en alltför vanlig missuppfattning. Bibelillustration av Gustave Doré.

rättvisa som andra demokratier strävade efter. Idealen hade bevarats, barnen var välutbildade och miljön – även fabriken – märkligt rena.

Så såg världen på Sverige och gör det på många sätt fortfarande. FN-ledningen och USA:s utrikesdepartement talade nyligen om Carl Bildt och Sverige i samma idealistiska termer. Ändå är alla som bor här smärtsamt medvetna om att det inte är sant längre.

Utän integritet är individen en psykopat och om hela sociala grupper saknar integritet skapas en psykopatisk kultur.

Carl Bildt tog ett heltidsarbete som FN-emissarie i Bosnien och såg ingenting fel i att förvänta sig full betalning för det jobbet och full betalning från de svenska skattebetalarna för sin tomta stol i riksdagen. Han inte ensam om det. Vad lär vi vår ungdom och samhället som helhet när sådant passerar med en axelryckning. Ska samma regler gälla för alla? Eller är det tillåtet att ta för sig så snart det inte uttryckligen är förbjudet?

Göra allt för pengar

Den nya serie som produceras av SVT Malmö och får premiär den 12 januari nästa år uttrycker frånvaron av moral. Arbetsnamnet är *Lukas 8:18*. Intrigen byggs kring en uppripped strävan efter makt och pengar. "Här finns det inget man inte kan göra för pengar, absolut inget", heter det i presentationen. Temat är att de rika är ännu rikare och de fattiga ännu fattigare. "Det är en svart skildring av en dekadent finansvärld, med självmord, alkohol och perverte-rade intriger på hög nivå."

Idén har kläckts av Klas Abrahamsson och Lars Arrhed, som bägge företräder en psykopatisk hållning till sociala värden. Abra-

hamsson är en ung pjäsförfattare med rykte om sig att kunna sälja sin mor för att befördra sin karriär. Arrhed är en ung teaterpromotor av liknande halt. Det kan vara värt att notera att de två tillsammans inte har 20 minuters erfarenhet av den verkliga affärsvärlden. De är två traspletterare inom televisionen i Malmö som vill spegla sig själva och andra av samma sort i vårt samhälle. De försöker inte bara upphöja omoralen, de felciterar också bibeln för att skänka sina idéer djup. De har inte ens läst den.

Man behöver inte vara teolog för att förstå att Lukasevangeliet 8:16 handlar om pengar. Lukas 8:16 handlar uppenbart om ljuset och vers 17 lyder:

Det finns ingenting som är dolt och som inte skall bli uppenbart, och ingenting som gömts undan som inte skall bli känt och komma i ljuset.

I detta sammanhang står Ljuset för moralisk klarhet och förhöjd medvetenhet om vad sanningen och kärleken är. Ljuset är den bild som använts för att beskriva varje andlig ledare från Krishna, Buddha, profeterna, Jesus, Muhammed och framåt. Alltså varnar vers 18 för att de som har Ljuset kommer att få mera ljus och de som inte har Ljuset kommer att förlora även det de tror att de har. Med evangeliet ord:

Ge därför akt på hur ni hör. Den som har han skall få. Och den som inte har, från honom skall tas också det han tror han har.

Innebörden är alltså diametralt motsatt den som Abrahamsson och Arrhed tolkar in. Vers 18 varnar för kulturell upplösning och kunde väl appliceras på dem: "Ge akt på hur ni hör..."

Det pågår en moralisk erosion i Sverige. Det är var och ens personliga ansvar att synliggöra vad många försöker dölja. Vi måste avslöja korruptionen av de fundamentala samhällsvärden och få tillbaka Ljuset i den svenska kulturen.

RICHARD P MATTHEWS
Översättning: Robert Berg